

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus muudetud, mis saab edasi?

Olivia Taluste

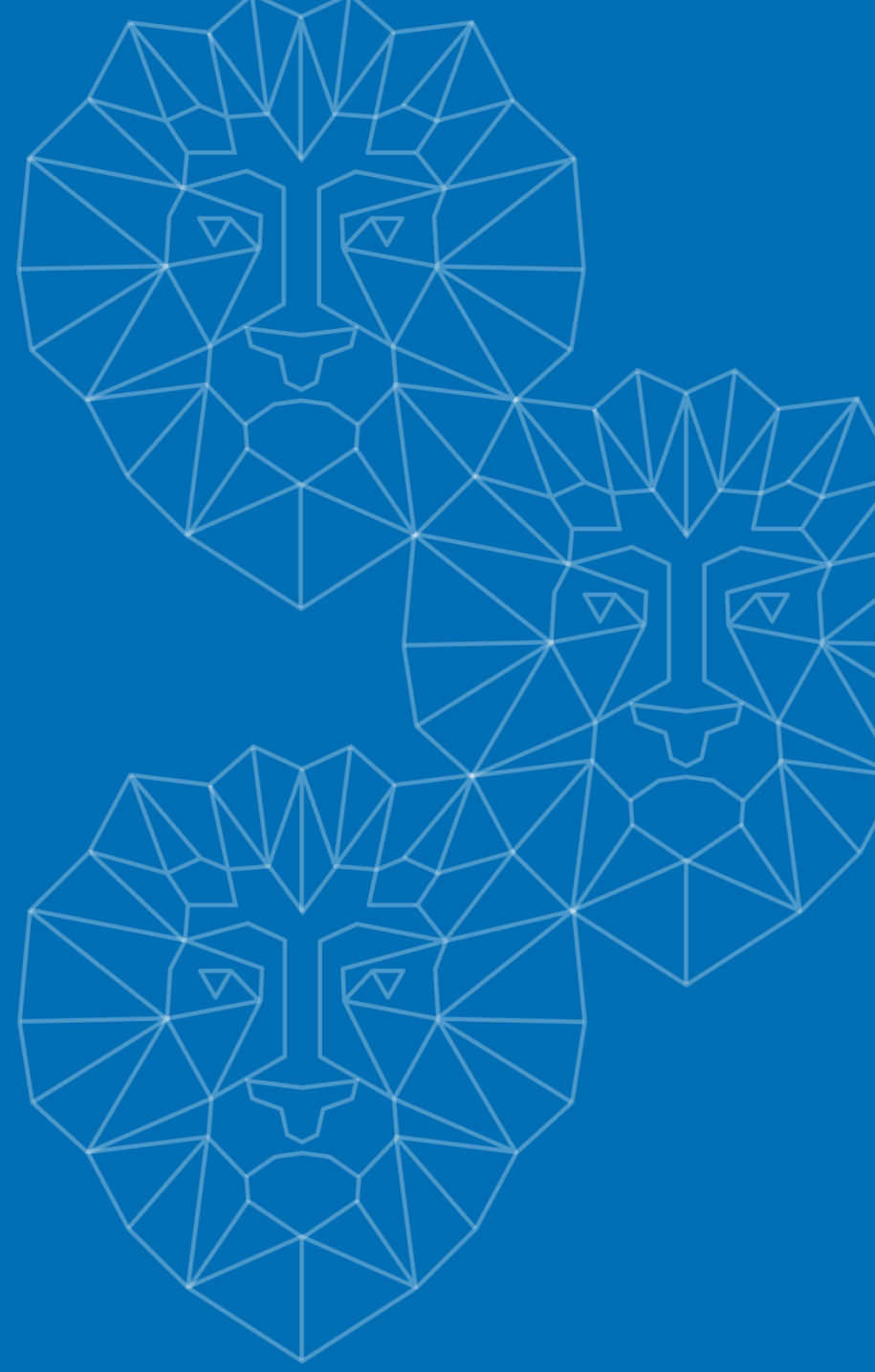
kohalike omavalitsuste osakond

17.03.2026, valla- ja linnasekretäride koostööpäevad

KOKSI MUUTMISE AJAKAVA

- 2018 aruteluringide algus KOVide, põhiseaduslike institutsioonide ja ministeeriumitega
- 2019 laiapõhjalise eksperdikomisjoni moodustamine (21 liiget)
- 2020 KOKSi muutmise väljatöötamiskavatsus (VTK) läbis avaliku kooskõlastusringi
- 2021 sügis - 2022 kevad KOKSi muutmise kooskõlastusringid
- 12.05.2022 - eelnõu heakskiitmine Vabariigi Valitsuses
- 16.05.2022 - eelnõu esitamine Riigikogu menetlusse, mai 2022-märts 2023 – eelnõu (626 SE) menetlus Riigikogus ja menetlusest välja langemine koosseisu volituste lõppemisel
- 3.01-19.05.2024 – uue eelnõu versiooni kooskõlastusringid EISis. 2024 sügis-2025 juuni läbirääkimised vaidlusküsimustes
- 26.06 eelnõu heakskiitmine Vabariigi Valitsuses, Riigikogus 688 SE menetluse algatamine 8.09.2025 ja seaduse vastuvõtmine 21.01.2026
- Seaduse jõustumine 1.07.2026. Osad muudatused üldkorras (20.02.2026)
- **2026... Muudatuste rakendus- ja tõlgenduspraktika kujundamine. Juhendmaterjalid, koolitused.**

KOKSi
muudatustest tulenevad
edasised tegevused

ÕIGUSAKTIDE AJAKOHASTAMINE

- Uued volitusnormid õigusaktide kehtestamiseks.
- Volitusnormi asukoha või sisu muutumine.
- Kohustuslike valla või linna põhimääruses sätestatavate küsimuste vähendamine.
- KOKSi muudatustest tulenevate seaduse viidete korrigeerimine. *Nt volikogu ja valitsuse õigusakte puudutav koondatud § 7, §-d 23 ja 31 tunnistatud kehtetuks.*
- Terminoloogia muutmine (*ei pea tervikuna kohendada nt valla- või linnavalitsus=valitsus, kohaliku omavalitsuse üksus=omavalitsusüksus*).
- **Ei ole KOKSi üleminekusätet, mis ajaks tuleb KOKSiga kooskõlas uued õigusaktid kehtestada, olemasolevaid muuta.**
- **KOV õigusakti ja seaduse vastuolu korral kohaldatakse seaduses sätestatut.**
- **Seaduse volitusnormi kehtetuks tunnistamine ei too kaasa KOV õigusakti automaatset kehtetust** (akti andmise alust vaja õigusaktis muuta)

UUED VOLITUSNORMID

- Muudatused õigusaktides (vt täpsemalt õigusaktide tabelist, mis annab võimalike KOV õigusaktide muudatuste ulatusest, sh viidete ja terminoloogia muudatustest ülevaate):
 - ✓ **kohustuslikud uued volikogu või valitsuse kehtestatavad õigusaktid** (nt KOKS § 32¹ lõike 12 alusel peab volikogu kehtestama rahvaküsitluse tegemise täpsema korra. KOV senised koerte ja kasside pidamise eeskirjad tuleb muuta lemmikloomade pidamise eeskirjadeks ja viia kooskõlla uue KOKS §-ga 22¹. Samuti tuleks eeskirjas osundada ka KOKS §-dele 65¹ ja 65², mis reguleerivad riiklikku järelevalvet KOV volikogu kehtestatud eeskirjade täitmise üle.)
 - ✓ vajadusel kehtestatavad aktid (volikogu või valitsus võib kehtestada korra...)
 - ✓ volikogu edasivolitus valitsusele õigusakti kehtestamiseks (nt KOKS § 7 uus lõige 4¹ - volikogu võib anda edasivolituse valitsusele valitsuse õigusaktide eelnõude ja nende seletuskirjade normitehniliste nõuete kehtestamiseks).

UUED VOLITUSNORMID (2)

- KOVil tuleb ka muuta olemasolevaid õigusakte, mille osas on KOKSi muudatustega täpsustatud volitusnormi sisu. *Nt KOKS § 8 lõike 1 punkti 4 muudatuse järgi peab valla ja linna põhimääruses sätestama lisaks ametiasutuste ja nende hallatavate asutuste moodustamisele ka asutuste ümberkorraldamise ning tegevuse lõpetamise korra.*
- KOKSi muudatustega antakse KOVile õigus nt ka halduslepinguga volitada osa küsimusi teisele KOVile (KOKS § 62 lõige 1¹) või omavalitsusliidule täitmiseks (KOKS § 63⁷ lõige 4).

KÜSIMUSE SÄTESTAMINE PÕHIMÄÄRUSES VS ERALDI ÕIGUSAKTIS

- Vähendatud on küsimuste arvu, mis peab olema sätestatud valla või linna põhimääruses. *Nt volikogu komisjoni moodustamise ning tegevuse kord võib olla ka muus volikogu määruses. Samuti valla või linna arengukava, eelarvestrateegia ja eelarve koostamise ja muutmise ning finantsjuhtimise üldised põhimõtted.*
- Valla või linna põhimääruse asemel võib järgmisi küsimusi otsustada muu õigusaktiga: § 28 lõige 3, § 30 lõike 1 punkt 2, § 42 lõike 1 punktid 2, 3 ja 4, § 47 lõige 2, § 49 lõige 5, § 50 lõike 1 punkt 8, § 51 lõige 7, § 55 lõike 4 punkt 10.
- KOKS § 8 lõike 2 – põhimäärus võib sisaldada ka muid valla või linna tegevust reguleerivaid sätteid.
- Menetlusökonoomia/kaalumine, kas vaja anda uus õigusakt, kuhu senised põhimääruse normid üle tõsta või jätta küsimus jätkuvalt põhimääruse tasandile.

KOV SISEMISE BÜROKRAATIA VÄHENDAMINE

- KOV sisemine delegeerimine lihtsustub, mis peaks mõnevõrra vähendama ka KOV töökoormust. Volikogu ei pea enam andma eraldi volitust (KOKS § 22 lõike 2 tähenduses) valitsusele ja valitsusele kui ametiasutusele küsimuste lahendamiseks, mis on olemuselt täitevvõimu lahendatavad korralduslikud ülesanded ning mida saab täita valitsus või valla või linna ametiasutus (nt haldusmenetluse läbiviimine).
- Seadusega volikogu pädevusse antud ülesande täitmist ei saa volikogu volitada muule kohaliku omavalitsuse organile ega asutusele, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.
- Mitmete volitusnormide puhul on KOV õigusakti kehtestav organ jäetud paindlikkuse tagamiseks määramata või volikogule antud õigus vajadusel delegeerida akti andmine valitsusele.

NÄIDE: KOV EESKIRJADE KEHTESTAMISE VOLITUSNORMID

- KOV eeskirjade puhul on õigusselguse huvides lisatud KOKSi põhiõiguste piiramise alused.
- KOKS § 22 lõike 1 punktid 36¹ muudatus: *Volikogu pädevuses on: ... kaevetööde eeskirjade ning heakorra tagamiseks heakorraeeskirjade kehtestamine, milles võidakse määrata koormised füüsilistele ja juriidilistele isikutele kooskõlas käesoleva seaduse §-ga 36.*
- KOKS täiendamine §-ga 22¹ „**Lemmikloomade pidamise eeskiri**”
- *(1) Volikogu võib käesoleva seaduse § 22 lõike 1 punkti 36² alusel kehtestatud eeskirjas sätestada lemmiklooma pidamise nõuded asjaomase omavalitsusüksuse haldusterritooriumil heakorra ja korrakaitse seaduse tähenduses avaliku korra tagamiseks, et vältida omavalitsusüksuse territooriumil viibiva isiku elu ja tervise ohustamist ning vara kahjustamist.*

LEMMIKLOOMADE PIDAMISE EESKIRJAD

- (2) Volikogu võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eeskirjas sätestada täpsemad nõuded lemmikloomapidajale kuuluva või tema kasutuses oleva sellise territooriumi piiramise kohta, millel ta lemmiklooma peab, et oleks välistatud lemmiklooma veterinaarseaduse § 37 lõike 1 kohane lahtipääsemine sellelt territooriumilt.
- VS § 37 lg 1: Loomapidaja ja lemmikloomapidaja tagavad oma looma veterinaarnõuete kohase pidamise ja rakendavad vajalikke meetmeid looma lahtipääsemise vältimiseks.
- (3) Volikogu võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eeskirjas täpsustada korrakaitseaduse §-s 55 sätestatud avalikus kohas käitumise üldnõudeid, määrates omavalitsusüksuse territooriumil avalikud kohad, kus ei võimaldata lemmikloomal viibida või ilma lõastamata, kandevahendita, suukorvita või vabalt viibida.
- (4) Volikogu võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eeskirjas määrata omavalitsusüksuse territooriumil avalikud kohad, kus võib võimaldada lemmikloomal vabalt viibida.

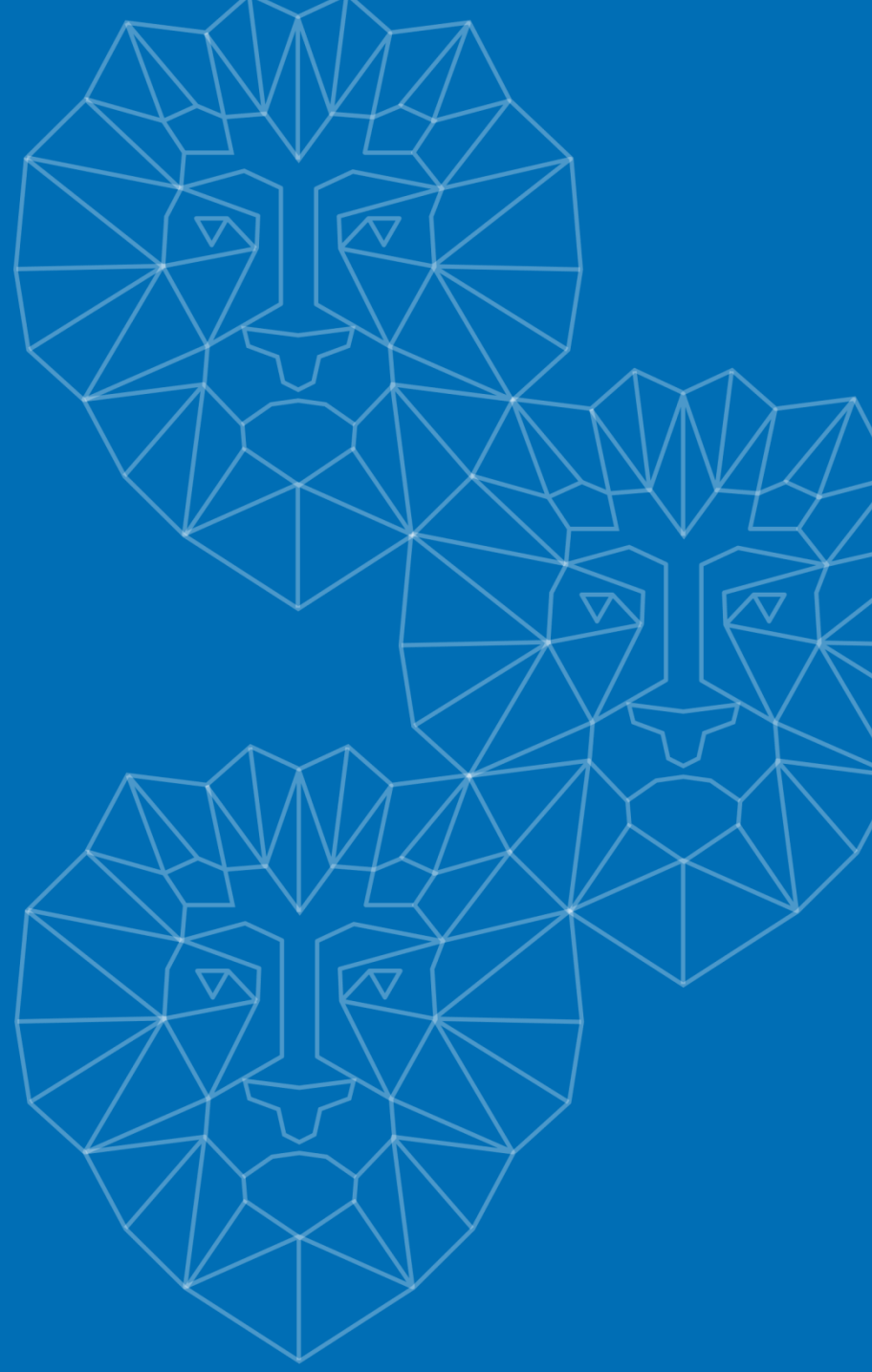
RIIKLIK JÄRELEVALVE KOV EESKIRJADE TÄITMISE ÜLE

- KOKS täiendamine §-ga 65¹: KOV teeb riikliku järelevalvet volikogu kehtestatud lemmikloomade pidamise eeskirjade, kaevetööde eeskirjade ja heakorra tagamiseks heakorraeeskirjade ning avalikult kasutataval maa-alal kaubanduse korraldamise nõuete ja korra täitmise üle.
- Nimetatud nõuete rikkumise korral on KOVil õigus rakendada korrakaitse üldmeetmeid: teavitada avalikkust või isikut ohu ennetamisest, ohukahtlusest, ohust või korrarikkumisest, teha ettekirjutus. Ettekirjutuse täitmata jätmisel võib kohaldada asendustäitmist ja rakendada sunniraha (kuni 6400 eurot).
- KOV võib järelevalve teostamisel kohaldada KorS §-des 30 ja 32 sätestatud riikliku järelevalve erimeedet (küsitlemine ja dokumentide nõudmine, isikusamasuse tuvastamine). KOV võib vahetu ohu tõrjumiseks kohaldada KorS §-des 50-53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid (valdusesse sisenemine, valduse läbivaatus, vallasasja hoiule võtmine, hoiulevõetud vallasasja müümine või hävitamine). Lemmikloomade pidamise eeskirja puhul KorS § 52 ja 53 ei kohaldata.
- KOVile lisatakse turvalisema elukeskkonna tagamiseks suuremad sekkumisvõimalused ennetavalt koerarünnakute vältimiseks (KOKS uus § 65²) - lemmiklooma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse täitmiseks ülevõtmise korral loomakaitseaduse § 64 lõigetes 4–7, §-des 64² ja 64⁸ sätestatu järgimine (loomade võõrandamine või hukkamine, asendustäitmise kulude katmise nõudmine loomapidajalt).
- Ei ole nõutav, et ülesande täitjaks oleks vaid korrakaitseametnikud. Täitjaks ka muud järelevalveametnikud.

HÕNTE KOHALDAMINE

- Volikogu ja valitsuse määruste parema õigusliku kvaliteedi huvides lisatud KOKSi nõue, et **volikogu ja valitsuse määruse eelnõule kohaldatakse Vabariigi Valitsuse ja ministri määruse eelnõu kohta kehtestatud normitehnilisi nõudeid (HÕNTE) täies mahus.**
- Ka KOV õigusakti andmisel tuleb kaaluda sellega kaasnevat mõjusid, akti andmist põhjendada ja koostada alati määruse andmise kaalutlusi ja sätete selgitusi kajastav seletuskiri.
- Sh halduskoormuse vähendamise eesmärk ettevõtjate, kodanike ja kodanikuühenduste suhtes.

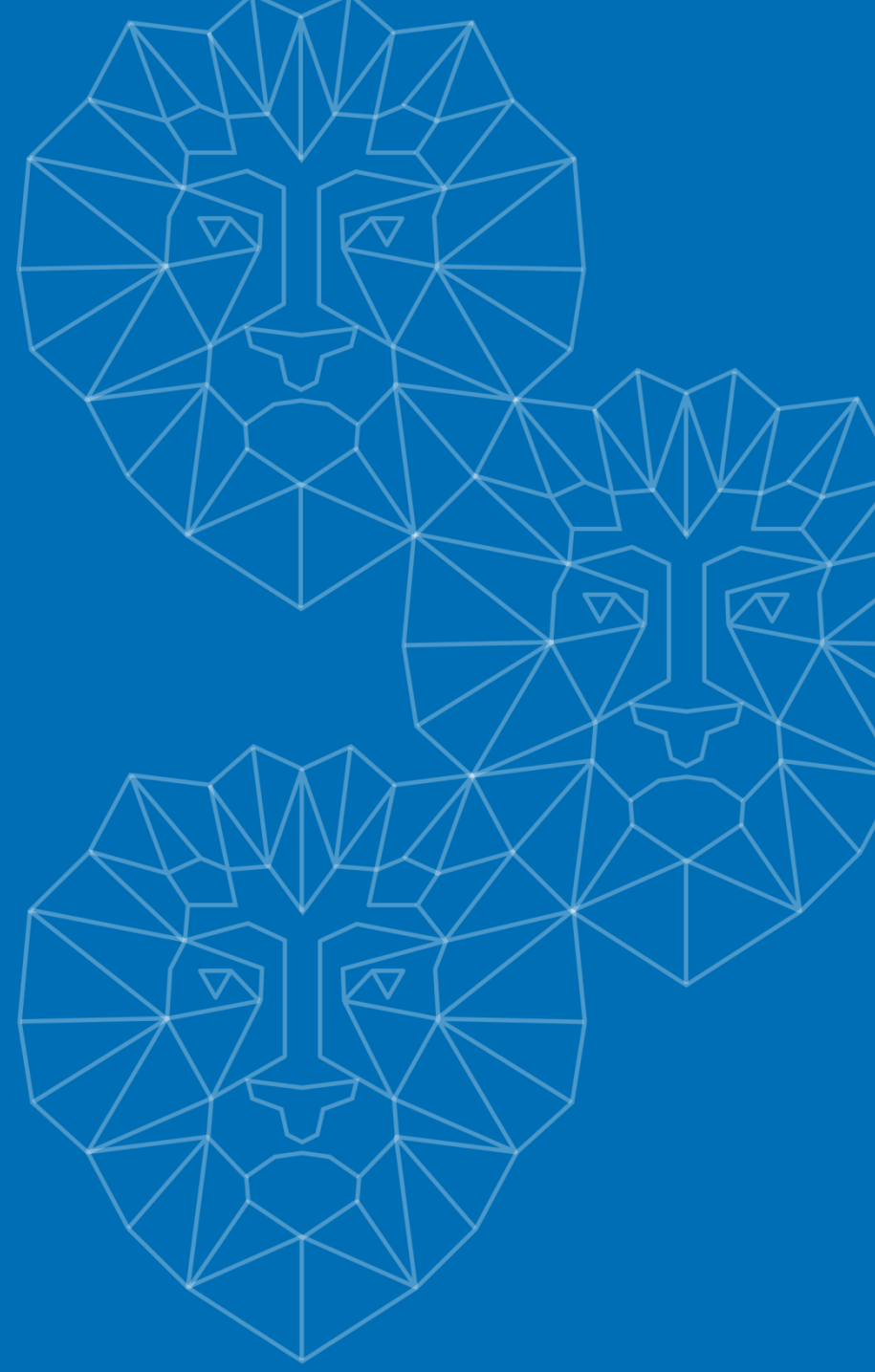
Koolitused, juhendmaterjalid

KUIDAS MUUTA SEADUSE RAKENDAMINE VÕIMALIKULT SUJUVAKS?

- **Koolitused:**
 - ✓ 13.04 kavandatud infopäev kohaliku omavalitsuse üksuste järelevalvespetsialistidele: riiklik järelevalve volikogu kehtestatud lemmikloomade pidamise eeskirjade täitmise üle KOKSis (oma praktikat tutvustavad nii PPA, PTA kui MUPO).
 - ✓ Kas volikogu ja valitsuse liikmetele teha nende tegevust puudutavatest peamistest muudatustest virtuaalne infotund?
 - ✓ Koondada KOVides tekkinud küsimused ja siis tutvustada virtuaalselt või füüsilises asukohas kohtumisel lahendusi?
 - ✓ Kas KOVides sisemiselt ka volikogu ja valitsuse liikmeid koolitatakse?
- **Võimalikud juhendmaterjalid:**
 - ✓ KOKSi muudatusi kajastav terviktekst valla- ja linnasekretärile saadetud, veebilehel kättesaadav ka pikem kokkuvõte seaduse muudatustest
 - ✓ KOV õigusaktide tabel lisatakse kodulehele.
 - ✓ Pidevalt täiendatav seletuskirja versioon koos rakenduspraktika näidetega?
 - ✓ Konkreetsetele küsimustele keskenduv juhendmaterjal?

Kasulikud viited

- KOKSi muutmise seaduse eelnõu (688 SE) menetlus Riigikogus:
<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/3011a1fa-2760-4ae2-90ef-57f68128bff8/kohaliku-omavalitsuse-korralduse-seaduse-ja-sellega-seonduvate-seaduste-muutmise-seadus/>.
- Pikem kokkuvõte KOKSis kavandatavatest muudatustest:
<https://www.agri.ee/regionaalareng-uhistransport/kohalikud-omavalitsused/omavalitsuspoliitika#peamised-muudatused>.
- KOKSi revisjoni materjalid on kättesaadavad lingilt:
<https://www.agri.ee/regionaalareng-planeeringud/kohalikud-omavalitsused/omavalitsuspoliitika#artiklid-koksi-muuda>.

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Täna kuulamast!

Olivia Taluste

Kohalike omavalitsuste osakonna õigusnõunik

Olivia.taluste@agri.ee